

Sygnatura akt II C 723/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny

Przewodnicząca: Sędzia S.O. Dorota Liczberska – Dębska

Protokolant: Agnieszka Jabłońska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa O. P., P. P. i O. P.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę kwot po 100.000 zł

1. zasądza od (...) S.A. w W. :

a) na rzecz O. P. kwotę 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczanymi od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 2.450 zł (dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

b) na rzecz P. P. kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczanymi od 8 września 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 3.730,20 zł (trzy tysiące siedemset trzydzieści złotych dwadzieścia groszy) tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

c) na rzecz O. P. kwotę 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczanymi od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty, oraz kwotę 3.730,20 zł (trzy tysiące siedemset trzydzieści złotych dwadzieścia groszy) tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu;

1. oddała powództwa w pozostałej części;

2. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od (...) S.A. w W. kwotę 126,80 zł (sto dwadzieścia sześć złotych osiemdziesiąt groszy) i od O. P. kwotę 126,81 zł (sto dwadzieścia sześć złotych osiemdziesiąt jeden groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów procesu, odpowiednio od uwzględnionej i oddalonej części powództwa.

Sygn. akt II C 723/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 lutego 2014 roku powodowie O. P., P. P. o O. P. wnieśli o zasądzenie zadośćuczynienia oraz odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, w związku ze śmiercią S. P.:

- O. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) S.A. w W. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 30.000 zł tytułem odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, wraz z ustawowymi odsetkami od obu kwot od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty;

- P. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) S.A. w W. kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 20.000 zł tytułem odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, wraz z ustawowymi odsetkami od obu kwot od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty;
- O. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od (...) S.A. w W. kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 20.000 zł tytułem odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, wraz z ustawowymi odsetkami od obu kwot od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty.

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż S. P., była żoną O. P. oraz matką P. P. i O. P.. Zmarła była wzorową żoną i matką. Zajmowała się wykonywaniem obowiązków życia codziennego oraz zaspokajaniem potrzeb materialnych rodziny. S. P. często wyjeżdżała do Polski na prace sezonowe z czego osiągała dochody stanowiące podstawę budżetu domowego.

S. P. zginęła w wypadku komunikacyjnym który miał miejsce 30 lipca 2012 roku w B., na terenie Polski. Jej śmierć spowodował znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów oraz ogromna stratę i traumę. W związku z jej śmiercią, pozwany przyznał już powodom pewne kwoty tytułem zadośćuczynienia oraz odszkodowania za znaczne pogorszenie się ich sytuacji życiowej. W ocenie powodów kwoty te nie wyczerpały jednak ich roszczeń i w niniejszym postępowaniu powodowie, na podstawie art. 446 § 3 i 4 k.c. dochodzą dalszego zadośćuczynienia i odszkodowania.

(pozew – k. 2-8)

W odpowiedzi na pozew z dnia 27 czerwca 2014 roku pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, iż w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił już powodom zadośćuczynienia i odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w wysokości, która w jego ocenie wyczerpała ich roszczenia.

(odpowiedź na pozew – k. 48-49)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

W dniu 30 lipca 2012 roku w miejscowości B. doszło do wypadku komunikacyjnego. Kierujący samochodem osobowym marki F. (...) nie zatrzymał się przed przejazdem kolejowym i doprowadził do zderzenia z nadjeżdżającym pociągiem. W wyniku wypadku śmierć poniosła podróżująca pojazdem obywatelka Ukrainy S. P..

(bezsporne, ponadto kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu S. P. – k. 14)

W dacie zdarzenia ochrony ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych kierującemu pojazdem marki F. (...) udzielało pozwane (...) S.A. w W..

(bezsporne)

S. P. urodziła się (...). W chwili śmierci miała 29 lat. Poszkodowana była żoną O. P. i matką dwóch synów – P. i O.. Wraz z powodami tworzyła szczęśliwą, kochającą się rodzinę. Zmarła dbała o gospodarstwo domowe, zajmowała się wychowaniem synów. Była wzorową żoną i matką. W rodzinie panowało wzajemne zrozumienie, szacunek i miłość. Z uwagi na trudną sytuację materialną rodziny zmarła pobierała zasiłek dla rodzin o niskich dochodach. Ponadto S. P. dwukrotnie wyjeżdżała do Polski na prace sezonowe. W okresie od 10 do 30 lipca 2012 roku zarobiła z tego tytułu 1.504 zł. Do pracy za granicę wyjeżdżał również O. P..

(przesłuchanie powoda – k. 185-188, zeznania świadka M. K. – k. 207-208, zeznania świadka M. P. – k. 215-216, zaświadczenie o zasiłku dla rodzin o niskich dochodach – k. 198-199, informacja o wysokości przychodu – k. 131-131v)

O. P. i S. P. byli małżeństwem przez 11 lat. Przez ten czas kochali się i wzajemnie wspierali, wychowywali dwóch synów. Powód był silnie związany z żoną, tworzyli zgodne, szczęśliwe małżeństwo, nie było między nimi konfliktów. Pomimo trudnej sytuacji materialnej darzyli się szacunkiem i zrozumieniem, razem pokonywali trudności i utrzymywali dom. Oboje podejmowali zarobkowe wyjazdy za granicę – podczas wyjazdów S. P. jej mąż zajmował się synami, natomiast ona sprawowała pieczę nad dziećmi podczas wyjazdów O. P.. Z uwagi na konieczność stałej opieki nad dziećmi po śmierci żony O. P. musiał zrezygnować z wyjazdów zarobkowych. Obecnie otrzymuje emeryturę z tytułu utracenia głównego żywiciela rodziny w wysokości 1.138,80 hrywien.

Powód bardzo ciężko przeżył utratę żony, jej śmierć była dla niego wielką traumą. Stopniowo powrócił do normalnego funkcjonowania. Nie korzystał z pomocy psychologicznej ani psychiatrycznej.

(tłumaczenie aktu małżeństwa – k. 203, przesłuchanie powoda – k. 185-188, zeznania świadka M. K. – k. 207-208, zeznania świadka M. P. – k. 215-216, zaświadczenia o emeryturze – k. 194-197)

P. P. ma obecnie 10 lat, zaś O. 13 lat. Gdy zmarła S. P. mieli odpowiednio 6 i 9 lat. Śmierć matki przeżyli bardzo ciężko, była to ogromna strata. Dzieci były bardzo żyte z matką, która na co dzień się nimi opiekowała i troszczyła o ich wychowanie. Obecnie P. i O. pozostają pod opieką ojca. Uczęszczają do szkoły, nie mają problemów z nauką ani nie sprawiają trudności wychowawczych. Nie mają również trudności w nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami. Nie nastąpiły żadne trwałe zmiany w ich zachowaniu.

(przesłuchanie powoda – k. 185-188, zeznania świadka M. K. – k. 207-208, zeznania świadka M. P. – k. 215-216, tłumaczenie aktu urodzenia P. P. – k. 16, tłumaczenie aktu urodzenia O. P. – k. 17, zaświadczenia ze szkoły – k. 204-205)

W dniu 8 sierpnia 2012 roku powodowie zgłosili szkodę pozwanemu. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił mężowi bezpośrednio poszkodowanej O. P. kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 20.000 zł tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci żony, zaś synom poszkodowanej kwoty po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 30.000 zł tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej spowodowanej śmiercią matki.

(bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wiarygodnych dowodów z przesłuchania powoda oraz zeznań świadków, a także w oparciu o znajdujące się w aktach sprawy dokumenty, których rzetelność i wiarygodność nie budziły zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo.

Sprawca wypadku komunikacyjnego odpowiada względem poszkodowanego na podstawie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c. W niniejszej sprawie zasada odpowiedzialności pozwanego wynika natomiast z przejęcia przez stronę pozwaną ciężaru odpowiedzialności za skutki cywilnoprawne wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniosła S. P. – żona i matka powodów, w związku z zawartą umową ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego i na podstawie przepisów art. 822 k.c. oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz.U. z 2000 roku, Nr 26, poz. 310 ze zm.). Odpowiedzialność ubezpieczyciela wynikająca z udzielanej przez niego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie OC ma akcesoryjny charakter. Akcesoryjność, o której mowa sprawia, że ubezpieczyciel odpowiada wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczony sprawca.

Pozwany uznał swoją odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 30 lipca 2012 roku. Przedmiotem sporu były jedynie wysokości dochodzonych przez powodów roszczeń.

Podstawą materialnoprawną roszczenia powodów o zasądzenie zadośćuczynienia za krzywdę w związku ze śmiercią S. P. jest przepis art. 446 § 4 k.c. zgodnie z którym Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, o którym mowa w art. 446 § 4 k.c. jest roszczeniem majątkowym zmierzającym do zniwelowania szkody niemajątkowej (krzywdy) w postaci cierpienia, osamotnienia, wstrząsu i dalszych negatywnych psychicznych, moralnych i emocjonalnych skutków związanych z utratą osoby bliskiej. W przepisach obowiązującego prawa ustawodawca nigdzie nie sprecyzował sposobu ustalenia wysokości zadośćuczynienia, odwołując się do sędziowskiego uznania. Każde żądanie zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c. podlega ocenie w okolicznościach konkretnej sprawy i musi uwzględniać nie tylko jego funkcję kompensacyjną, ale także przeciętną stopę życiową społeczeństwa. Wysokości zadośćuczynienia za szkodę niemajątkową nie da się tak skrupulatnie określić, jak przy wynagradzaniu szkody majątkowej. Określając wysokość tego zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności mające wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, na które mają przede wszystkim wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wreszcie wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia. Relewantne są również takie okoliczności jak rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą i stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości a także zdolność jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Co istotne, funkcją zadośćuczynienia przewidzianego w przepisie art. 446 § 4 k.c. jest kompensata krzywdy doznanej na skutek śmierci bliskiej osoby, która polegać ma nie tylko na złagodzeniu jej cierpienia, ale również na ułatwieniu osobie poszkodowanej odnalezienie się w rzeczywistości zmienionej przez śmierć osoby najbliższej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2014 roku w sprawie IV CSK 374/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 marca 2013 roku w sprawie I ACa 1248/2012).

Nie ulega wątpliwości, iż zmarła S. P., jako żona O. P. oraz matka P. P. i O. P., była dla powodów osobą najbliższą. W ocenie Sądu skutek śmierci bezpośrednio poszkodowanej powodowie ponieśli ogromną stratę. Na rozmiar doznanej przez nich krzywdy wpływają cechy więzi łączącej powodów ze zmarłą, a w szczególności intensywność tych relacji. Krzywda powodów jest tym bardziej dotkliwa, iż wystąpiła nagle i nieoczekiwanie. S. P. w chwili śmierci miała zaledwie 29 lat, mąż i synowie powinni zatem móc cieszyć się jej obecnością, miłością, wsparciem i opieką jeszcze przez długie lata.

Powód po 11 latach małżeństwa został wdowcem. Trudno było mu się pogodzić ze śmiercią żony. Odejście S. P. zakończyło jego szczęśliwe, zgodne małżeństwo i przerwało istniejącą między nimi więź emocjonalną. Krzywda wywołana śmiercią współmałżonka jest jedną z najbardziej dotkliwych i najmocniej odczuwalnych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych. Poczucie krzywdy, wynikające z osobistego żalu, bólu, osamotnienia, cierpienia i bezradności powoda powiększa przy tym świadomość, że wyłącznie na niego spadł cały ciężar opieki duchowej i materialnej, wychowania i odpowiedzialności za dwójkę małoletnich synów. Powód musiał poradzić sobie ze świadomością, że jego rodzina w dotychczasowym kształcie nie będzie już istnieć i że sam musi zastąpić synom oboje rodziców. Po śmierci żony powód nie korzystał z pomocy psychiatrycznej ani psychologicznej. Po okresie żałoby pogodził się z jej odejściem i stopniowo wrócił do normalnego funkcjonowania.

P. i O. P. stracili matkę mając odpowiednio 6 i 9 lat. Tym samym pozbawieni zostali możliwości dalszego dorastania w pełnej, zgodnej rodzinie jaką dotąd tworzyli wraz z rodzicami oraz troski i wsparcia matki, która dotychczas się nimi opiekowała i spełniała istotną rolę w ich wychowaniu. O rozmiarze krzywdy małego dziecka doznanej wskutek śmierci matki decyduje przede wszystkim, mówiąc najogólniej, pozbawienie, niedającego się przecenić, udziału matki w życiu dziecka, jego rozwoju, dorastaniu, dojrzewaniu (wyrok SN z dnia 17 kwietnia 2015 r., sygn. akt III CSK 173/14). Relacje P. i O. z matką były bardzo bliskie. Zmarła poświęcała synom dużo czasu, starała się zapewnić im jak najlepsze warunki rozwoju. Chłopcy ciężko przeżyli śmierć matki, była dla nich wielkim szokiem i traumą. Stopniowo powrócili jednak do zwykłego funkcjonowania. Obecnie nie mają problemów z nauką, nie sprawiają kłopotów wychowawczych. Prawidłowo nawiązują relacje z rówieśnikami. Sąd miał na względzie również fakt, iż powodowie nie zostali sierotami, mają bowiem kochającego ojca, który sprawuje nad nimi opiekę i dba o zapewnienie im właściwych warunków do dalszego rozwoju.

Z tych wszystkich względów Sąd ocenił, że odpowiednimi dla powodów – w rozumieniu przepisu art. 446 § 4 k.c. – będą zadośćuczynienia w kwotach po 80.000 złotych. Mając jednak na względzie okoliczność, iż w toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił już tytułem zadośćuczynienia O. P. kwotę 30.000 zł zaś P. i O. P. kwoty po 20.000 zł, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz O. P. kwotę 50.000 zł, a na rzecz P. i O. P. kwoty po 60.000 zł. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako nadmiernie wygórowane.

Stosownie do treści art. 446 § 3 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Dochodząc roszczenia z powołanego przepisu należy wykazać nie tylko, że jest się członkiem najbliższej rodziny zmarłego, ale także, że śmierć spowodowała znaczne pogorszenie sytuacji życiowej (wyrok SN z 1 lutego 2000 r., sygn. akt III CKN 572/98, LEX nr 52771). Odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. obejmuje szeroko rozumiane szkody majątkowe, często niewymierne, ale pozostające w związku ze znacznym pogorszeniem sytuacji życiowej. Przewidziany w tym przepisie skutek w postaci pogorszenia sytuacji życiowej musi mieć jednak wymiar majątkowy. Przy ustaleniu wysokości odszkodowania na podstawie art. 466 § 3 k.c. sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę różnicę między hipotetycznym stanem materialnym członka rodziny, gdyby zmarły nadal żył, a stanem, w jakim znalazł się on wskutek jego śmierci. W orzecznictwie przyjmuje się, iż pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe polegające na utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia w przyszłości, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej” (Wyrok SN z dnia 11 lipca 2012 r, II CSK 677/2011). Należy podkreślić, iż dla przyznania odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 konieczne jest „znaczne” pogorszenie sytuacji życiowej (wyrok SN z dnia 5 stycznia 1968 r., I PR 424/67, Lex nr 6263).

W skutek śmierci S. P. powodowie zostali pozbawieni możliwości czerpania korzyści z dodatkowych dochodów, które bezpośrednio poszkodowana uzyskiwała z prac dorywczych, których podejmowała się w Polsce. Po jej śmierci z dodatkowych źródeł zarobkowania zrezygnować musiał również O. P., gdyż konieczność samodzielnego sprawowania ciągłej opieki nad dziećmi uniemożliwiła mu wyjazdy zarobkowe poza granice Ukrainy. W konsekwencji dochody rodziny stały się niższe. S. P. zajmowała się również domem, przygotowywała posiłki, sprawowała opiekę nad synami. Małoletni P. i O. w wyniku śmierci matki utracili ponadto szansę na uzyskanie od niej wsparcia materialnego, ale i osobitego w przyszłości, zwłaszcza w czasie kiedy będą się usamodzielniali.

Powyższe okoliczności uzasadniają stwierdzenie, iż na skutek śmierci S. P. nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powodów. Wprawdzie O. P. otrzymał niewysokie świadczenie emerytalne z tytułu utraty głównego żywiciela rodziny jednak w ocenie Sądu nie podlega jednak zaliczeniu na odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. gdyż stanowi stały środek utrzymania rodziny i mogłoby ewentualnie podlegać zaliczeniu na rentę o jakiej mowa w § 2 powołanego przepisu. W ramach odszkodowania za istotne pogorszenie sytuacji życiowej rozpatrywane są natomiast dodatkowe korzyści jakie za życia bezpośrednio poszkodowanego otrzymywał uprawniony lub jakich w przyszłości mógł oczekiwać niezależnie od należnych mu środków zwykłego utrzymania.

W tym stanie rzeczy należało uznać, iż dotychczas wypłacone przez pozwanego kwoty tj. 20.000 zł na rzecz O. P. i po 30.000 zł na rzecz P. i O. P. są adekwatne do ustalonego w sprawie stopnia pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Powodowie nie udowodnili aby na skutek śmierci S. P. w ich sytuacji życiowej nastąpiło pogorszenie przemawiające za przyznaniem odszkodowania w dalszych kwotach wobec czego powództwo w tym zakresie podlegało oddaleniu.

Należne powodom odsetki Sąd zasądził na podstawie art. 481 § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, jeżeli nie spełnia tego świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne, a gdy termin nie jest oznaczony, jeżeli nie spełnia go niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela (art. 476 k.c.). Roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym stają się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia (tak SN w wyroku z dnia 9 marca 1973 r., I CR 55/73,

niepubl.). W przedmiotowej sprawie za wezwanie do zapłaty należy uznać zgłoszenie szkody ubezpieczycielowi, co miało miejsce w dniu 8 sierpnia 2012 r. Zgodnie zaś z art. 817 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zakład ubezpieczeń obowiązany jest wypłacić odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o zaistnieniu szkody. Termin ten bezskutecznie upłynął dnia 7 września 2012 r. a zatem od dnia następnego wierzycielom należą się odsetki za opóźnienie.

Odsetki za czas opóźnienia zasądzone na podstawie art. 481 k.c., jeżeli ich stopa nie była oznaczona (§2), mają wysokość ustawową. Od dnia 1 stycznia 2016 roku ustawodawca zróżnicował stopę odsetek ustawowych za opóźnienie i odsetek ustawowych kapitałowych. Niezależnie jednak od tej zmiany, odsetki, o których mowa w art. 481 k.c. były i są odsetkami za czas opóźnienia o stopie zmiennej określanej przez ustawodawcę. Dlatego też wystraszające jest wskazanie, że odsetki zasądzone wyrokiem na rzecz strony powodowej od pozwanej to odsetki za opóźnienie, których wysokość za poszczególne okresy wynika wprost z przepisów tak w okresie przed jak i po 1 stycznia 2016 roku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając stosownie do wyniku procesu i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik.

Roszczenie O. P. uwzględniono w 50%.

Na koszty O. P. złożyły się: 5000 zł z tytułu opłaty od pozwu, 3.617 zł z tytułu zastępstwa procesowego i 500 zł wykorzystanej zaliczki na wydatki związane z koniecznością dokonania tłumaczeń, razem 9.117 zł Koszty strony pozwanej to 3617 zł z tytułu zastępstwa procesowego i 600 zł wykorzystanej zaliczki, razem 4.217 zł. Łącznie koszty poniesione przez strony to 13.334 zł, która obciąża strony po połowie, to jest po 6.667 zł. Ponieważ pozwany poniósł koszty niższe, różnicę, to jest $6.667 - 4217 = 2.450$ zł zasądzić należało na rzecz O. P..

Roszczenia małoletnich powodów uwzględnione zostały w 60% co do każdego z nich. Koszty P. i O. to kwoty: po 5000 zł z tytułu opłat od pozwu, po 3.617 zł z tytułu zastępstwa procesowego, co daje po 8.617 zł przypadające na każdego z małoletnich powodów. Koszty strony pozwanej to po 3.600 zł. Łącznie koszty to kwoty po 12.217 zł, z czego pozwanego obciąża po 7.330,20 zł, co pomniejszone o 3.600 zł daje kwoty po 3.730,20 zł na rzecz każdego z małoletnich.

O kosztach nieuiszczonych, a powstałych Sąd orzekł stosując także zasadę odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.